

Årsplanen 2026 - 2027.

«Med kropp og sanser i lek og samspill opplever vi utfordring, læring og mestring»

Innhold

Innhold.....	2
ORGANISASJONSKART FOR SVERSTAD BARNEHAGE.....	3
SAMARBEID.....	3
TENK SAMMEN.....	3
Lovgrunnlaget og bakgrunnen for årsplanen.....	4
LOV OM BARNEHAGER - §1. FORMÅL (2017):.....	5
ARBEIDET MED ÅRSPLANEN I SVERSTAD BARNEHAGE.....	5
PRAKTISK INFORMASJON.....	6
PLANLEGGINGSDAGER:.....	6
GRUPPEINDELING.....	7
FORELDRESAMARBEID.....	7
Årshjul 2026 – 2027.....	9
FORMÅLSPARAGRAFEN I BARNEHAGELOVEN.....	11
FOKUS PÅ KOSTHOLD.....	12
Barnehagens verdigrunnlag.....	13
PEDAGOGISK GRUNNSYN.....	13
VÅRT SYN PÅ BARNDOM:.....	13
VÅRT SYN PÅ VOKSENROLLEN:.....	14
DANNING.....	15
OMSORG.....	15
Barns psykiske helse.....	17
MANGFOLD.....	18
LÆRING.....	19
LEK.....	19
De yngste i barnehagen.....	20
De 7 fagområdene:.....	22
KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST.....	22
KROPP, BEVEGELSE OG HELSE.....	22
KUNST, KULTUR OG KREATIVITET.....	23
NATUR, MILJØ OG TEKNIKK.....	23
ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI.....	24
ANTALL, ROM OG FORM.....	24
SOSIAL KOMPETANSE OG VENNSKAP.....	25
BARNES RETT TIL MEDVIRKNING.....	26
DOKUMENTASJON.....	27
Literacy.....	28
ASK (ALTERNATIV OG SUPPLERENDE KOMMUNIKASJON).....	29
SKOLESTARTERE.....	30
SATSNINGSOMRÅDER.....	31
NATUR OG UTELIV.....	32
Realfag:.....	33
MUSIKK.....	34
PLANLEGGING, EVALUERING, PROGRESJON OG KVALITETSSIKRING.....	35
PROGRESJON.....	36
KOMPETANSEHEVING.....	36
KILDER.....	38

ORGANISASJONSKART FOR SVERSTAD BARNEHAGE.

Eier: Sverstad barnehage AS

Styrer : Anita Stulen

-Pedagogiske ledere: Hilde Cecilie Stulen, Ane Wirgenes, Maria Skoli og Anita Stulen.

-Barnehagelærer i 20 % stilling: Stephanie Mertins (begynner 6.nov)

-Barne og Ungdomsarbeider: Åse Karin Harnes

-Pedagogiske medarbeidere: Danielle Ellefsen, Line Nguyen, Laima Pargaliauskaite og Plamena Songurova.

-Samarbeidsutvalg: 2 foreldrerepresentanter, styrer og en ansattrepresentant.

SAMARBEID.

Barnehagen samarbeider med skole og barnehagekontoret i kommunen, som har et overordnet ansvar for alle barnehagene. Vi samarbeider også med pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), helsestasjonen og barnevern i saker der det er behov for spesiell oppfølging, tilrettelegging, ulike tilbud med mer. Disse er alle hjelpeinstanser som kan bistå familier i vanskelige perioder i livet.

TENK SAMMEN.

Tenk sammen er en arbeidsmåte i Sandefjord kommune som innebærer at alle som jobber med barn, unge og familier skal sette barn og unge i sentrum, slik at de som trenger det får enklere tilgang til på hjelp, bedre hjelp, og dermed få en større sjanse til å lykkes med å nå sine egne drømmer og mål. Dette innebærer et utvidet, tydelig og godt samarbeid om barnets beste med barnets familie og alle på laget rundt barnet. Dette betyr at vi skal samhandle på tvers og bygge gode rutiner og gode samarbeidsrutiner.

I Sverstad barnehage ivaretar vi dette ved å:

- ha et positivt og kjærlig syn på barna, deres familier og andre i laget rundt dem.
- formidle at vi bryr oss om barn og familier, og at ingen skal stå alene.
- ha rutiner og verktøy som kvalitetssikrer at alle barn har et trygt og godt psykososialt miljø rundt seg.

QR-kode til informasjon om Tenk Sammen

Lovgrunnlaget og bakgrunnen for årsplanen.

Alle barnehager må følge de lover som gjelder til enhver tid – herunder lov om barnehager og FNs barnekonvensjon. Disse slår fast en rekke grunnleggende rettigheter barn har, uavhengig av kultur eller oppvekstmiljø.

Vi har i tillegg til disse også forskrifter til lovene som styrer innholdet i barnehagene.

Rammeplanen for barnehagen er den forskrift som i størst grad styrer innholdet. Den fremhever viktigheten av at barn selv får medvirke og bestemme i sin barnehagehverdag og sier også mye om hvilke fagområder barn skal få erfaring med i barnehagen. Læringen i barnehagen skjer gjennom både planlagte og ikke planlagte aktiviteter. Vi voksne har kunnskap som vi lærer bort til barna, men er også forskere som lærer sammen med barna. Vi legger vekt på å ha en lekende innstilling, og har fokus på at det skal være morsomt og lystbetont å lære. Læring i barnehagen griper ofte om flere fagområder samtidig og er rettet mot både konkret og praktisk erfaring.

Lover og forskrifter styrer barnehagens innhold og er med på å sikre kvaliteten på arbeidet som gjøres i barnehagen.

Alle barnehagene er pålagt å utarbeide en årsplan for barnehagen i henhold til lov og forskrifter. Hvordan årsplanen skal se ut bestemmes mye av rammeplanen samtidig som barnehagens egenart bør komme frem i planen. Tilretteleggingen og innholdet i arbeidet bestemmes i stor grad av barnehagen så lenge kriteriene i rammeplanen følges.

Barnehagenes overordnede mål er styrt av nasjonale mål formulert i lov om barnehager og rammeplan for barnehager.

LOV OM BARNEHAGER - §1. FORMÅL (2017):

[Lov om barnehager \(barnehageloven\) - Lovdata](#)

FORSKRIFT OM RAMMEPLAN FOR BARNEHAGENS INNHOLD OG OPPGAVER (2017) – KAPITTEL 1 BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG

[Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver - Lovdata](#)

ARBEIDET MED ÅRSPLANEN I SVERSTAD BARNEHAGE.

Denne årsplanen er en revidert utgave av forrige års årsplan. Hele personalet har bidratt gjennom vurdering av nåværende plan og utarbeiding av ny plan. Foreldrerepresentantene har vært deltakende i årsplanarbeidet ved at de har lest årsplanen og kommet med tilbakemeldinger som vi har tatt hensyn til i den endelige utgaven. Vi har tatt hensyn til tilbakemeldinger fra alle foreldre og brukt observasjon og samtale med barna for å vurdere hva vi bør videreføre, hva som kan

endres og nye ting vi ønsker å ha fokus på. Årsplanen brukes som et arbeidsdokument for personalet i barnehagen. Vi håper også den vil fungere som et oppslagsverk, og som en oversikt over barnehagens innhold, mål og arbeidsmetoder for foresatte.

PRAKTISK INFORMASJON.

Sverstad barnehage er en privat barnehage med ca 28 plasser for barn i alderen 1-6 år.

Barnehagens åpningstider er **7.15-16.45** mandag til fredag.

Barnehagen har feriestengt de 3 siste ukene i juli. Barnehagen er også stengt i skolens juleferie.

For nærmere informasjon, se barnehagens vedtekter. Vedtektene ligger på barnehagens nettside.

Nettside: www.sverstadbarnehage.no

E-post: anita@sverstadbarnehage.no

Tlf.nr: 92 21 98 98

Vi serverer 2 måltider pr.dag i barnehagen. Varm mat eller brød kl 11 og knekkebrød/brød og frukt/ grønnsaker kl 14. En gang i uken har barna med egen matboks til tur.

Medbrakt frokost kan spises i barnehagen frem til 08.30. I hovedsak vil da en voksen ta ansvaret for dem som spiser og de andre ansatte har ansvaret for dem som har spist hjemme. For de som skal spise frokost i barnehagen er det da viktig at de i hovedsak har mat de klarer å spise selv.

Ikke grøt og yoghurt etc til de minste. Vi har erfart at barna ofte er mer klar for å leke enn for å sette seg ved et bord for å spise når de kommer. Vi oppfordrer derfor til å spise frokosten hjemme når man har tid til det.

PLANLEGGINGSDAGER:

Barnehagen har 6 planleggings/kursdager i løpet av et barnehageår. Disse dagene er allerede bestemt og står under "Årshjul"

GRUPPEINNDELING.

Barna i barnehagen er delt inn i tre grupper:

Månetoppen består av 12 barn fra 4-5 år.

Solstua består av 10 barn fra 2-4 år.

Stjerneskudda består av 6 barn fra 1-2 år

Vi har mye samarbeid på tvers av gruppene så alle barn blir godt kjent med både hverandre og med alle voksne i barnehagen.

FORELDRESAMARBEID.

Samarbeidet deles i to:

Det formelle samarbeidet består av foreldremøter og foreldresamtaler

Foreldresamtaler

Dette er ment som ”samarbeidssamtaler” mellom barnets foreldre/foresatte og personalet. Alle blir tilbudt to samtaler i løpet av året. Dersom dere ønsker flere samtaler avtales dette med pedagogisk leder i ditt barns gruppe.

Foreldremøter

Det holdes 1-2 foreldremøter i året. Innholdet på disse møtene vil være hva som skjer i barnehagen, praktiske opplysninger, bilde/filmfremvisning, fagfokus og annet.

Det uformelle samarbeidet består av daglig kontakt mellom personalet og foreldre/foresatte. Ved bringing og henting kan beskjeder gis til en av de ansatte. Det er viktig for oss å vite hvis barnet har opplevd noe spesielt før det kommer i barnehagen. Det er også viktig for oss med informasjon om ting dere mener kan ha innvirkning på barnets dag. Vi ønsker også å gi beskjeder angående barnets dag til dere foreldre i hentesituasjon, men ta gjerne selv ansvar for å spørre om det er spesielle ting dere ønsker informasjon om.

KIDPLAN: Barnehagen bruker KIDPLAN. Den er utviklet av PBL og har en egen app for

foreldre. Her kan du følge med på ukeplan, få en liten logg av hva barnet har gjort i løpet av dagen/uka, se bilder av barnet ditt i aktivitet, sende og motta beskjeder, se om barnet ditt har sovet og hvor lenge og mye annet. Det er **veldig viktig** at dere bruker denne aktivt. Vi bruker denne aktivt i barnehagen og i kommunikasjon med dere foreldre. Det er kjempelurt å se på bilder sammen med barnet og snakke sammen om hva barnet har gjort i barnehagen. Dette er supert både med tanke på at det er en fin stund mellom deg og barnet ditt i tillegg til at det er veldig språkstimulerende 😊

Dugnad

Det forventes at en foresatt fra hver familie stiller på to dugnader a 2 timer i året. Dersom barnehagens oppsatte tidspunkt ikke passer kan alternativt tidspunkt eller oppgave avtales.

Foreldresammenkomster

Dette er sammenkomster mellom barna, deres familie og personalet. Eksempel på slike sammenkomster er Lucia, foreldrefrokost, sommerfest og lignende.

Foreldrerepresentanter

Fra foreldregruppa velges det på foreldremøte to foreldrerepresentanter. En hoved og en vara. Foreldrerepresentantene skal også ivareta foreldrenes interesser i Samarbeidsutvalget.

Foreldreråd og Samarbeidsutvalget

I lov om barnehager § 4. Foreldreråd og samarbeidsutvalg, er oppnevning og praktisering av samarbeidsutvalg hjemlet. Samarbeidsutvalg skal sikre samarbeidet mellom barnas hjem og barnehagen.

Foreldrerådet består av foreldrene til alle barna. Foreldrerådet skal fremme foreldrenes fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Er det i forskrift etter § 20 satt en maksimalgrense for foreldrebetaling, kan bare foreldrerådet samtykke til foreldrebetaling utover dette.

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ.

Samarbeidsutvalget består av foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen, slik at hver gruppe er likt representert. Barnehagens eier kan delta etter eget ønske, men ikke med flere representanter enn hver av de andre gruppene.

Barnehageeieren skal sørge for at saker av viktighet forelegges foreldrerådet og samarbeidsutvalget. Representantene velges for et år av gangen og fungerer som et bindeledd for foreldre– barnehage der det er naturlig.

Ingenting er for stort eller for lite å ta opp med oss. Vi ønsker god dialog med foreldre og vil lytte og eventuelt veilede. Gjennom god kommunikasjon mellom hjem og barnehage vil vi sikre at barnet blir forstått og møtt. Barnets beste er hele tiden i fokus.

Årshjul 2026 – 2027.

Her kommer en oversikt over viktige datoer i barnehageåret 2026-2027. Endringer kan forekomme. Beskjed vil i så fall gis ut i god tid.

August er en måned for tilvenning av "nye" barn og gjenforening for "gamle" barn. Vi har et spesielt fokus på trygghet, omsorg og det å skape gode relasjoner mellom barn-barn og barn-voksen.

September:

Tirsdag 8.sept er det dugnad i barnehagen fra 17-19.

Fredag 11. september er det planleggingsdag. Barnehagen er stengt.

Brannvernuke- uke 38

Foreldremøte Torsdag 24.september. Mer info på eget skriv.

Oktober:

Uke 41 er skolens høstferie. Dersom noen av barna skal ha fri blir vi glade for beskjed. Dette for å eventuelt avvikle avspasering hos personalet.

Vi markerer FN-dagen med FN-uke uke 43. Nærmere info kommer i eget skriv.**November:**

Planleggingsdager 12 og 13.nov. Barnehagen er stengt.

Foreldresamtaler i perioden uke 45-48.

I slutten av måneden begynner vi med juleforberedelser.

Desember:

Juleforberedelser/advent.

Lucia i barnehagen Torsdag 10. desember

Nissefest Tirsdag 15. Desember.

Barnehagen er stengt fra og med 24. desember til og med søn 3. Januar.

Januar:

Mandag 4. januar er det planleggingsdag- barnehagen er stengt denne dagen.

Februar:

Uke 5- vi markerer samenes nasjonaldag som er den 6.februar.

Torsdag 11. februar- Vi har karneval i barnehagen

Mars:

Fredag 12.mars er det kursdag- barnehagen er stengt denne dagen.

Påskeforberedelser.

Torsdag 18.mars -Påskefrokost i barnehagen

April:

Uke 17- Brannvernuke.

Foreldresamtaler uke 17-21.

Mai:

Forberedelser til 17.mai.

Tirsdag 4.mai er det dugnad i barnehagen fra 17-19.

Fredag 7.mai er det planleggingsdag. Barnehagen er stengt

Fredag 14.mai er det 17.mai markering for barna i barnehagen.

Forberedelser til sommerfest.

Juni:

Torsdag 10.juni er det sommerfest i barnehagen.

Juli:

Det er sommer i barnehagen. Vi griper dagen. Denne måneden har vi ingen skrevne planer. Vi har fokus på ekstra sommerhygge med turer, vannlek, samlinger og annet. Antall barn og været bestemmer mye hvordan dagene blir lagt opp.

FORMÅLSPARAGRAFEN I BARNEHAGELOVEN

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene. Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.»

I Sverstad barnehage jobber vi bevisst med formålsparagrafen. Vi gjør vårt ytterste for å ivareta formålsparagrafens prinsipper i praksis.

FOKUS PÅ KOSTHOLD

Maten barna spiser i barnehagen, enten den er medbrakt eller tilberedt i barnehagen, er av stor betydning for barns utvikling og helse. Barnehagen har ansvar for å legge til rette for måltider som fremmer helse (helsedirektoratet).

Vi i Sverstad barnehage er opptatt av å bidra til at barna får gode vaner når det gjelder kosthold. Barnehagen er en arena hvor barn på en naturlig måte kan tilegne seg kunnskaper og gode holdninger når det gjelder mat og måltider.

Vi har fokus på sunt kosthold og derfor er måltidene godt sammensatt av brød, fisk, kjøtt, pasta, ris, poteter, belgfrukter, grønnsaker og frukt.

Vi lager så og si all mat fra bunnen av og vil la barna være med på noe av matlagningen. Det å være med på matlagningen gir verdifull følelse av deltakelse og mestring og øker nysgjerrigheten for å smake på maten. 2 dager i uken får vi varm-mat levert barnehagen fra MatiBox. Dette er god næringsrik mat laget fra bunnen. Måltidene finner sted dag etter dag og gir gode muligheter for læring på mange områder. Et måltid handler om mye mer enn å få maten i seg. Måltider betyr samhandling og felleskap. I barnehagen er vi opptatt av å skape gode måltidsituasjoner hvor bra mat og gode samtaler er i fokus. Vi prater om maten vi spiser- hva heter det, hvordan ser det ut, hvilke farger har det, hvordan smaker det? Barn lærer av å se på hverandre. De påvirker hverandre på godt og vondt, også når det gjelder mat. Derfor er vi i personalgruppen bevisste og har en felles oppfatning av hvilken betydning måltidene skal ha til hverdags.

Barnehagens verdigrunnlag.

I rammeplanen står det at barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har en egenverdi og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barns utvikling. Alle har vi våre egne personlige verdier, etikk og moral og disse er med oss inn i arbeidet vårt. Vi har alle våre egne historier og erfaringer fra våre levde liv. Hva betyr noe for meg? Hva er riktig og hva er viktig?

Når det kommer til barnehagens verdigrunnlag er dette uttalte verdier de ansatte skal etterleve gjennom sine handlinger i det daglige arbeidet. Vi ansatte forsøker å lede hverandre inn mot oppfyllelse av disse verdiene gjennom det vi kaller «verdibasert ledelse». Overfører vi tanken fra egne personlige verdier, vil vi altså kunne stille oss følgende spørsmål «Hva betyr noe, og hva er viktig og riktig for barnehagen?»

Dette har vi hatt mange prosesser på blant personalet i barnehagen. Vi har landet på noen ord og setninger som er en del av grunnpilaren i arbeidet vårt med barna i barnehagen. En slags grunnholdninger som skal ligge til grunn for alt vi gjør. De er formulert ned under som et pedagogisk grunnsyn, vårt syn på barndom og vårt syn på voksenrollen.

PEDAGOGISK GRUNNSYN.

”MED KROPP OG SANSER I LEK OG SAMSPILL OPPLEVER VI UTFORDRING, LÆRING OG MESTRING”

VÅRT SYN PÅ BARNDOM:

Hvert barn er verdifullt og har noe å tilføre seg selv og andre.

Barn er unike individer med individuelle egenskaper og behov.

Vi jobber for at hvert enkelt barn skal få oppleve seg selv som en betydningsfull del av fellesskapet.

Alle barn skal oppleve trygghet, mestring og omsorg i barnehagen.

I vår barnehage jobber vi kontinuerlig og systematisk med å fremme et trygt og inkluderende barnehagemiljø.

VÅRT SYN PÅ VOKSENROLLEN:

I arbeidet med barna i barnehagen er vi bevisst på å være ”en reflekterende, omsorgsfull og anerkjennende voksen i samspill med barna”.

Personalet i barnehagen skal møte hvert enkelt barn med aksept og respekt for sin unike personlighet.

Vi skal fungere som barnas trygge base og forlengede arm for utforsking, lek og sosialt samspill.

Vi skal være tilstedeværende, veilede og være gode rollemodeller.

Vi har et engasjert personale med mye kompetanse, humor, omsorg og arbeidsglede. Vi vil gjøre vårt ytterste for at alle barn skal ha det godt og få mange spennende utfordringer tilpasset sitt utviklingsnivå. Vi ønsker å legge til rette for at barna skal oppleve positive sosiale relasjoner og læring i et trygt miljø her hos oss. Vi vil jobbe for at alle barn er stolt av sin bakgrunn og sin familie. Vi trives i jobben vår, med barna og med hverandre og dette gjenspeiles i barnehagens kultur.

DANNING.

Utdrag fra Barnehageloven § 1. Formål: Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Utdrag fra Rammeplanen 1.3 Danning gjennom omsorg, lek og læring. Danning er en livslang prosess som blant annet handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåter. Danning skjer i samspill med omgivelsene og med andre og er en forutsetning for meningsskaping, kritikk og demokrati. Danning i barnehagen skal forankres i verdiene i formålet.

"Danning er det du sitter igjen med etter at du har glemt det du har lært". (Ellen Kay)

Vi har fokus på å støtte barna slik at de utvikler seg som selvstendige, tenkende individer som evner å ta egne etisk begrunnede valg. Vi vil støtte barna i å reflektere selv for å komme frem til gode løsninger. Vi mener at barna gjennom å bli oppmuntret til å ta egne valg og til å forstå konsekvensene av sine handlinger, vil få et mer bevisst forhold til seg selv som individ. De blir kjent med sin egen personlighet og blir tryggere på sin kulturelle identitet. Ved at personalet er observante og følger med på barnas lek og samhandling, kan vi veilede å bistå slik at de får erfaring med hvordan å være en god venn og lekekamerat.

OMSORG.

Vi jobber ut fra trygghetssirkelen (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013) som baserer seg på to grunnleggende behov hos barnet.

1. Tilknytning: barnets avhengighet og behov for beskyttelse og omsorg.
2. Utforskning: barnet selvstendighet og behov for å undersøke og mestre verden.

Disse behovene er avhengig av hverandre. Barnet må kjenne seg trygg og beskyttet for å kunne utforske. Når vi som voksne viser barnet at vi ser, forstår og gleder oss over det, fremmer det trygghet og positiv opplevelse av seg selv hos barnet. De tre første årene i barnets liv er det den emosjonelle utviklingen som er viktigst. Barnet skal bli kjent med og håndtere følelser. De vil også utvikle evnen til å erfare, tåle og uttrykke både positive og negative følelser. Det å kunne kjenne igjen ulike følelser både hos seg selv og hos andre er grunnlaget for positivt samspill, og er en viktig dimensjon ved psykisk helse (Brandtzæg m.fl, 2013). Det å utvikle evnen til å regulere egne følelser er like viktig. Små barn har i liten grad utviklet denne evnen. De trenger hjelp til å kjenne på og tåle egne følelser, for eksempel kjenne sinne uten å bli så overveldet at de utagerer, eller å kunne roe seg ned ved å søke trøst. Det å lære om egne følelser legger grunnlaget for vennskap og god psykisk helse gjennom livet. Jo yngre barnet er jo mer trenger det at vi voksne i barnehagen er trygge, nære voksne som er imøtekommende og forstår dem. De større barna i barnehagen trenger fortsatt omsorg og oppmerksomhet fra de voksne, men jo eldre barna blir jo mer orientert blir de mot å leke med hverandre. De større er i bedre stand til å forstå hva som skjer, og de greier i større grad å håndtere følelser enn det de mindre barna gjør (ibid.).

Personalet i barnehagen har en yrkesetisk plikt til å handle omsorgsfullt overfor alle barna i barnehagen (Rammeplanen, 2017). Vi skal se å forstå hvert enkelt barns unike sider. For å oppnå dette er vi voksne bevisst på å være lyttende til barnas innspill og være oppriktig engasjerte i hvert enkelt barns utvikling og trivsel (Anne Aasgard, 2013). Vi viser nærhet og innlevelse til hvert enkelt barn slik at vi er sikre på at de får god omsorg i barnehagen. Vi gir barna positiv oppmerksomhet og bekreftelse når de tar initiativ til å hjelpe og vise omsorg overfor andre barn. Vi gjør vårt ytterste for å skape et godt barnehagemiljø som skal være preget av trygghet, omsorg og gode relasjoner mellom barn og voksne.

Illustrasjon av Lasse Ruuth Carlsen

Barns psykiske helse.

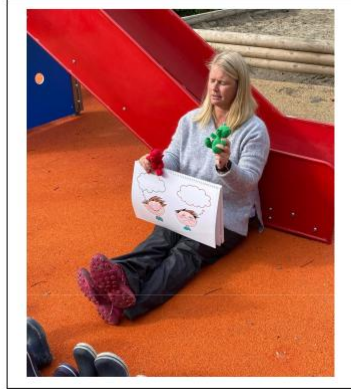
Psykisk helse er knyttet til evnen å mestre tanker og følelser, atferd og hverdagens krav. God psykisk helse styrker selvfølelse og mestringsevne og gir overskudd, trivsel og glede for den enkelte samtidig som en føler at en betyr noe for andre. Dermed er vi bedre rustet til å takle påkjenninger, stress og konflikter. Grunnlaget for god psykisk helse legges de første leveårene. Opplevelse av trygghet, mestring og tilhørighet i barnehage og skole gir et grunnlag for god psykisk helse resten av livet. Som ansatt i barnehage er det viktig å ha kunnskap og kompetanse på hva som fremmer fysisk og psykisk helse, og du har en sentral rolle i å støtte det enkelte barn i utviklingen.

Alle mennesker har en psykisk helse, også barna i barnehagen. Psykisk helse er noe vi har hele livet og som starter allerede fra vi er små. Noen ganger har vi en god psykisk helse og noen ganger en dårlig psykisk helse. God psykisk helse handler om å ha det godt med seg selv. Ha troen på at man klarer ting, at verden vil deg godt og at du er verdifull. Det gir overskudd, trivsel og glede for den enkelte samtidig som man føler at man betyr noe for andre. Med en god psykisk helse står man bedre rustet til å takle påkjenninger og stress. Å jobbe forebyggende med psykisk helse i barnehagen handler om å ha både et her- og nå perspektiv og et fremtidsperspektiv. Barna skal ha det bra i hverdagen, noe de får gjennom trygge relasjoner, deltagelse i et inkluderende fellesskap, fysisk aktivitet, utfordringer og opplevelse av mestring. De skal lære å håndtere følelser og være i gode samspill med andre. Hva gjør meg glad og hvordan kan jeg gjøre andre glade? Gjennom å fokusere på dette nå står barna også bedre rustet til å håndtere motgang senere i livet. I stor grad handler denne faglige profilen om de voksnes rolle i barnehagen. Som ansatte i Sverstad barnehage har vi et ansvar for å se hvert enkelt barn der de er, skape tillitt og møte dem med respekt og anerkjennelse. Barna skal få mulighet til å påvirke sin hverdag og oppleve at de er viktige og verdifulle. Vi vil jobbe aktivt for å etablere en kultur der voksne er bevisst sin rolle overfor barna og er villige til å se på sine handlingsmønstre, holdninger og utviklingsområder.

I barnehageloven § 41 slås det fast at barnehagen skal ha nulltoleranse for krenkelser som utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering.

Om et barn opplever krenkelser eller mobbing i Sverstad barnehage har barnehagen planer for å håndtere, stoppe og følge opp dette.

Helhetlig plan for Sverstad barnehage skal forankre helsefremmende tiltak og aktiviteter for å sikre kontinuitet i arbeidet. Dette krever god planlegging, rutiner og godt samarbeid.

Hvilestund.

I rammeplanen står det at barna skal ha mulighet til ro, hvile og avslapping i løpet av barnehagedagen. Vi ser at barna har behov for en hvilestund/pause i løpet av dagen. Her kan de fordøye inntrykk og roe ned til neste aktivitet. Barna har teppe tilgjengelig som de bruker i hvilestunden. Vi skruer av lysene og setter på rolig musikk. Om barnet sovner, lar vi det sove, og vekker det etter en avtalt tid. Det vil nok variere hvor lenge ditt/dine barn ønsker å hvile, kanskje sovnes det noen dager, mens det holder med en strekk andre dager. Barnet bør uansett få en god hvil i minst 30. min.

MANGFOLD.

I rammeplanen står det at barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Ved å synliggjøre mangfoldet i barnehagen mener vi at det kan bidra til trygghet. Det kan være med å skape stolthet over egen identitet og samtidig være med på at barna blir anerkjent for den de er. «Ulik sammen» er et begrep vi har mye fokus på i barnehagen. Her hos oss er alle like mye verdt. Vi tenker at synliggjøring av mangfold kan føre til en positiv nysgjerrighet hos barn. Vi kan bidra til denne positive nysgjerrigheten gjennom å samtale med barn, og gjøre dem bevisst på ulike kulturer. Både på det som er likt og det som er forskjellig. Vi kan undre oss og glede oss over hvor fint det er at vi er forskjellige og at vi alle er viktige i fellesskapet i barnehagen. På den måten kan barna få kunnskap og toleranse for hverandre. Å synliggjøre kan skape et felles vi, hvor alle får plass i barnehagens fellesskap. Vi tenker også at dette er viktig i forhold til stolthet over egen identitet og kulturell tilhørighet.

LÆRING.

I barnehageloven §1 står det – at barnehagen skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, samt være et utfordrende og trygt sted for lek og vennskap. Vi er opptatt av at barna får lære gjennom lek og eget engasjement. Barna lærer gjennom alt det de opplever gjennom dagen. Vi som arbeider i barnehagen har god kunnskap om barns utvikling. Vi tar utgangspunkt i barnas interesser og sammen kan vi utforske og undersøke, stille spørsmål og finne svar. Vi prøver hele tiden å være nysjerrige og utforskende sammen med barna. Vi tar tak i barnas engasjement og setter i gang prosjekter ut fra barnas initiativ. Gjennom felles opplevelser, diskusjon og refleksjon får vi erfaringer og ny kunnskap.

LEK.

Lek er en del av barns naturlige væremåte. Lekens kjennetegn er at den er en frivillig aktivitet som barna selv velger å delta i. Leken er på liksom, den ligger utenfor det vi oppfatter som den virkelige verden. Leken er lystbetont for barnet, den kan samtidig gi orden, spenning og være en forberedelse til voksen alder. (Rammeplanen, 2017)

For å gi leken gode vilkår i Sverstad barnehage har vi fokus på:

- Full respekt for barnas lek og vurdere den på høyde med all annen aktivitet.
- Gi barna god tid til lek.
- Dele barna i smågrupper slik at de får ro i leken sin.
- Være nær barna i leken og delta/ veilede ved behov/ønske.
- Tilrettelegge for lek i ulike rom og tilby barna varierte leker.

- Voksne som fungerer som en trygg base for barnas utforsking i leken.
- Bruke mye humor i hverdagen.
- Legge til rette for mye lek ute i skog og mark.
- Gi barna rike opplevelser som de kan bruke som utgangspunkt for leken. Det kan for eksempel være rim, regler, musikk, fortellinger, eventyr og bøker.

Felles referanserammer gjennom blant annet kjennskap til eventyr, bok eller sang gir god grobunn for barns lek. Barna har svært ulike forutsetninger til å dra i gang lek. Personalets oppgave er å legge til rette for å veilede slik at alle opplever god lek.

De yngste i barnehagen.

Små barns livsverden er avhengig av forutsigbarhet for å skape trygghet og tillit. For de yngste innebærer dette stabilitet og kontinuitet i hverdagen. Faste ansatte og barnegruppe er helt avgjørende for barnas trivsel. Alle barn er ulike og tilvenningen må tilpasses de barna som skal begynne. Vi er opptatt av at overgangen fra hjemme til barnehagelivet, skal skje på en trygg og god måte. Det å kunne bygge opp relasjoner med barn og foresatte før oppstart har vi god erfaring med. Ett godt foreldresamarbeid er viktig i denne nye fasen av barnets liv.

Små barn har en unik måte til å være i livet på, her og nå. De har allerede mange erfaringer, samtidig som de er sårbare og helt avhengig av menneskene rundt seg. I samspillet med de yngste barna må personalet hele tiden være nysgjerrige, engasjerte og ha en anerkjennende væremåte. Barn er avhengig av å ha lekende rollemodeller, som kan gi dem omsorg i de forskjellige kontekstene. Vi er opptatt av å observere kroppsspråket til de yngste gjennom bevegelser, lyder og ord. Yngre barn forstår mye selv om de ikke klarer å uttrykke seg like verbalt som eldre. De har sitt eget språk, *kroppsspråk*- som vi som voksne må prøve å forstå og stimulere. Vår tilstedeværelse har mye å si i samspillet med de yngste i barnehagen. Hos oss kjenner alle ansatte og barn hverandre godt. Dette bidrar til trygge, gode rammer og gjør det enklere å se hvert enkelt barn. Vi tenker at det er viktig med mye glede og humor i arbeidet med barn. Vi har stort fokus på

at alle får en tilhørighet til gruppa og at hver enkelt føler seg som en del av fellesskapet. Uterommet er også en viktig inspirasjon i relasjonsbyggingen mellom barna og barn-voksne kontakten. Vår erfaring er at de yngste barna trives svært godt med god boltreplass i skogen. Der rommet innbyr til løp, klatring og undring over skatter i naturen. I uterommet finner vi kongler, pinner og steiner i det uendelige. Dyrespor og fuglekvisper kan vi høre bedre, sammen blir vi kjent med naturen og hva den gir oss. Vi arbeider for at barna skal oppleve ett innholdsrikt barnehage tilbud. Der omsorg, lek og læring står sentralt. Det pedagogiske tilbudet er tilpasset barna i barnegruppa. Med fokus på musikk, uteliv og meningsfylte aktiviteter, vil vi sammen utvikle innholdsrike dager med de yngste.

Barnehagen har et arbeidsdokument den plikter å jobbe ut i fra. Dette dokumentet heter rammeplan for barnehager. Den gir klare føringer for hvilket innhold en barnehage bør ha.

Barnehagen skal gi grunnleggende kunnskap på sentrale og aktuelle områder. Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.

En viktig del i dette dokumentet er de 7 fagområdene som sier noe om læringsinnholdet. Dette er områder barnehagen skal ta utgangspunkt i, i sitt pedagogiske arbeid gjennom hele året. Hvert fagområde dekker et vidt læringsfelt. Flere områder vil ofte være representert samtidig i et temaopplegg og i forbindelse med hverdagsaktiviteter, turer, sosialt samspill og lek.

For å sikre progresjon (og ståsted) i arbeidet med fagområdene planlegger vi ut fra barnas alder. Underveis i arbeidet vurderer vi kontinuerlig slik at vi hele tiden kan følge barnas utvikling innenfor fagområdene. Dermed kan vi tilføre nye elementer slik at barna stadig får nye erfaringer

og opplevelser. På den måten, kontinuerlig vurdering, sikrer vi utvikling og progresjon i arbeidet med fagområdene.

Vi vil nå si noe om våre mål innunder de forskjellige fagområdene. Vi henviser også til rammeplanen hvor fagområdene står mer grundig beskrevet. Denne finnes på internett og er lagt som en link på barnehagens nettside.

De 7 fagområdene:

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST.

Målet i vårt arbeid med dette fagområdet er at barna skal bruke og viderutvikle språk og språkforståelsen. Barna skal bli kjent med ulike sjangere av litteratur, lære å lytte, uttrykke seg sammen med andre, få kjennskap til barnesanger, ta del i enkel dramatisering og bli kjent med bokstaver og tall.

KROPP, BEVEGELSE OG HELSE.

Vårt mål innenfor dette fagområdet er å gi barna kunnskap om menneskekroppen, og gi dem forståelse av gode vaner og sunt kosthold. Dette gjør vi ved å legge til rette for gode erfaringer med bruk av kroppen gjennom varierte og allsidige bevegelser og utfordringer. Vi vil at barna skal oppleve glede ved kroppslig mestring og utvikle forståelse for egen og andres kropp og for at mennesker er ulike. Vi ønsker at barna skal få kunnskap om sammenhengen mellom mat og helse. Dette gjør vi blant annet gjennom å presentere ulike typer råvarer, ta dem med på matlaging og lære dem om hva som er sunt/usunt for kroppen. Vi vil forsøke å dyrke våre egne grønnsaker slik at barna kan få følge prosessen fra frø til ferdig grønnsak. Vi har en andel i Sverstad gårds andelslag der vi kan ta barna med for å høste egne grønnsaker.

Barnehagen er så heldige å ha aktivitetspark som nærmeste nabo. Denne bruker vi aktivt og barnehagen bidrar økonomisk til driften av parken.

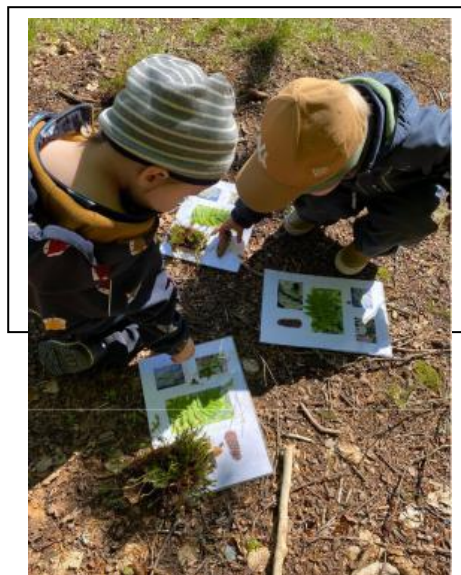
KUNST, KULTUR OG KREATIVITET.

For å gi barna opplevelser og erfaringer med dette fagområdet vil vi gi dem mulighet til å bruke sin kreativitet og skaperglede. Vi vil la dem bli kjent med vår kulturarv og utvikle det skapende i seg selv gjennom de estetiske fagene forming, musikk og drama. Når vi har fokus på kunst, kultur og kreativitet vil vi ha barnas egne uttrykk i fokus. Barna får lage sine egne kunstverk, utfolde seg med sang og instrumenter og ta i bruk sin egen stemme gjennom teater og dramatisering.

NATUR, MILJØ OG TEKNIKK.

Vi vil gi barna opplevelser i tur og mark med fokus på å lære og sette pris på naturen. Gjennom faste turdager i små grupper vil vi legge opp til at de får oppleve gleden av å ferdes i skog og mark. Vi vil lære barna om dyr og vekster og lære dem å ta vare på naturen og miljøet. For å få til dette vil vi ta utgangspunkt i teori som vi tar med oss ut for å bruke det i praksis. Vi kan tilføre kunnskap ved å ha med oss bøker om for eksempel trær, for så å finne ut hvilke trær det er rundt oss akkurat der vi er nå. Vi vil forske sammen med barna på spørsmål som: Hvordan får trærne mat og vann? Hva gjør fuglene om vinteren? Kan en edderkopp bæsje? Hvordan er livet i maurtua? Spennende spørsmål vi kan finne ut av sammen er uendelige. Vi vil også bruke ulike eksperimenter og teknikk for å forske på spørsmål som: Hvor mange grader må vann ha for å koke? Flyter ett egg i vann? Hva er snø? Satsningsområdet “natur og uteliv” utdyper dette fagområdet.

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI.

Gjennom fagområdet etikk, religion og filosofi vil vi gi barna kjennskap til kristne tradisjoner som blant annet Jul og Påske. Vi vil også gi barna kjennskap til andre trosretninger som er representert i barnehagen. Vi vil lære barna å vise respekt for hverandre og ulike trosretninger. Vi vil gjøre dem robuste til å ta egne valg, ha tro på seg selv og gi dem et positivt grunnlag for å være et godt medmenneske. Vi vil filosofere sammen over etiske spørsmål vi kommer opp i gjennom barnehageåret.

ANTALL, ROM OG FORM.

Vårt mål innenfor dette fagområdet er å la barna bli kjent med matematiske begreper og tall gjennom å erfare, utforske og leke med tall, mønster og form. Vi vil la dem sortere og sammenligne konkrete med ulike størrelser og former. Vi vil bruke målebånd, terninger, spill, klosser, numicon, sorteringsmaterialer og andre konkrete for å leke inn læring.

SOSIAL KOMPETANSE OG VENNSKAP.

Vi jobber med å bistå barna i samspillsituasjoner, slik at de utvikler god sosial kompetanse.

Sosial kompetanse defineres som ”kunsten å omgås hverandre”(Pape, K). Å dele, hjelpe, ta kontakt med andre, be om hjelp, bli med i lek, løse konflikter, trøste og oppmuntre andre er noen eksempler på sosiale ferdigheter. Vi deler sosial kompetanse inn i fem hovedområder:

- 1) Selvheldelse - det innebærer å ta initiativ i forhold til andre mennesker som å spørre om hjelp, fremme egne interesser på en positiv måte og introdusere seg selv.
- 2) Selvkontroll - å kunne utsette egne behov i situasjoner som krever turtaking, kompromisser, felles avgjørelser og takle mellommenneskelige konflikter.
- 3) Empati - evnen til innlevelse i andre menneskers følelser og ta hensyn til disse.
- 4) Prosocial atferd - frivillige handlinger som har til hensikt å være til nytte for andre som blant annet hjelpe, dele, vise omsorg.
- 5) Lek, glede og humor - evnen til å føle glede, spøke, ha det moro, kunne leke og involvere seg fullt og helt i leken. I det daglige samspillet jobber vi for å legge til rette for at det utvikles gode og nære vennskap mellom barna.

Vi hjelper barna med å tilegne seg god språkforståelse. God språkforståelse er sammen med selvheldelse og selvkontroll en viktig del av muligheten til å bli god på sosialt samspill. Vi vil veilede barna i det å forhandle, gi og ta, inngå kompromiss og godta resultatet som en løsning på konflikten eller uenigheten (Anne Aasgard, 2013).

Å ha en god venn i barnehagen er verdifullt i seg selv og har mange positive ringvirkninger for barnets sosiale utvikling.

Barn helt ned i ett års alderen viser tydelig glede over å være sammen med andre jevngamle. De skal ikke bli så mye eldre før vi ser glede når vennen kommer til barnehagen.

Opplevelsen av glede og humor står sentralt i alle gode vennskap. Å ha en god venn er med på å gi god selvfølelse hos barnet. Barnet får tilbakemelding på at det er OK å være sammen med. Vennskap er med på å bygge opp barnets evne til empati. Skal vennskapet vedvare må barnet vise evne til innlevelse med den andre. Det er viktig at barna lærer å gi/ta, vise omsorg for hverandre og bidra positivt. Lek utvikler seg mellom likeverdige parter. De diplomatiske evnene vil vokse fram i gode vennskap.

BARNES RETT TIL MEDVIRKNING.

I paragraf 3 i barnehageloven står det: *«Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet og i saker som gjelder dem selv. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet. I alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal hva som er best for barnet, være et grunnleggende hensyn.»*

Medvirkning i barnehagen handler om å gi barna muligheter til å påvirke sin egen hverdag og barnehagens fellesliv. Å arbeide med barns medvirkning handler også om hvordan vi som ansatte tenker om og ser på barn og barndom. Kanskje blir det også lettere å anerkjenne barnas opplevelser av at en genser klør og at gummibukser kan være ekle å ha på. Men vi kan ikke alltid la barna få sin vilje. Som voksne har vi både erfaringer og ansvar som gjør at vi vil at barn har på gummibukse i plaskende regnvær. De ansatte må ta ansvaret for at medvirkningen skjer innenfor akseptable grenser. Voksenledelse er ikke nødvendigvis en underkjennelse av barna. De ansatte kan si: - «Du kan gå inn og ta på deg vottene når du blir kald» - for så å hjelpe barnet til å kjenne etter når det blir kaldt på hendene; - «jeg syns du kjennes kald ut. Er det slik at du fryser på hendene nå?» De ansatte blir da aktive deltakere i barnas situasjoner.

Å gi barn medvirkning, innebærer å skape gode dialoger. I en dialog er barn og voksne likeverdige deltakere som gjensidig påvirker hverandre.

For at barna skal kunne medvirke i sin egen hverdag trenger vi ansatte som lytter / observerer og samtaler med dem om hva de ønsker og hva de er interessert i. Gjennom det barnet bidrar med, samt ansattes kunnskap og erfaring, prøver vi å legge til rette for et miljø på barnas premisser, hvor rammene er slik at barnet opplever at det er rom for å komme med egne ideer- bli hørt. Dette

betyr at vi må kunne justere handlingene våre etter de svarene vi får fra barna. Hvor omfattende medvirkningen vil være, og hvordan retten til medvirkning praktiseres, vil være avhengig av barns alder og funksjonsnivå. De yngste barna formidler sine synspunkter ved kroppsholdning, mimikk og andre følelsesmessige uttrykk. De må oppmuntres aktivt til å gi uttrykk for sine tanker og meninger, og møte anerkjennelse for sine uttrykk. Vi ønsker en barnehage hvor anerkjennende kommunikasjon og hvert enkelt barn står i sentrum. Å være anerkjennende nok krever at vi er i en evig prosess, og at vi observerer hverandre og oss selv. Å gi barn medvirkning i barnehagen er ikke det samme som å la barna velge fritt. Det handler i stor grad om en pedagogisk praksis som skaper prosesser der vi sikrer at alles stemmer blir hørt og at alle opplever at de har betydning for det som foregår.

DOKUMENTASJON

Vi dokumenterer med bilder og tekst slik at det vi holder på med i hverdagen blir synlig både for foreldre, barn og personale. Vi lar barna være med på å ta bilder, velge ut bilder til dokumentasjon, skape tekst til bildene og samtaler om bilder med barna. Å bearbeide disse sammen er en fin mulighet til å fremkalle opplevelser. Vi henger også opp mye av det barna lager i barnehagen. Barna har ofte små fortellinger til det de lager, som vi skriver ned for barna og henger opp sammen med det de har laget. Slik får barna jobbet med skriftspråket sitt og fortellerevnen. (Rmpl, 2017-kap 7).

Hvordan bruker vi pedagogisk dokumentasjon i barnehagen:

- Refleksjon og diskusjon rundt tema/ aktiviteter på personalmøter og avdelingsmøter.
- Refleksjon og diskusjon om barnesyn og grunnsyn på planleggingsdager og personalmøter.
- Refleksjon og diskusjoner over praksishistorier fra hverdagen
- Refleksjon og diskusjon over bilder vi tar og tegninger/maleri/produkter barna lager.
- Samtaler vi har med barna.- Refleksjon med barna om praksisfortellinger.
- Synliggjøring overfor foreldre og andre gjennom hjemmesiden vår, Kidplan, på smartboarden, barnas permer, tegninger/bilder og andre ting som henges opp. Dette forutsetter at vi setter av refleksjonstid, og at alle bidrar aktivt slik at vi får frem mangfoldet og de gode diskusjonene. Kidplan er det supert om dere foreldre bruker sammen med barna hjemme. På den måten kan dere bruke bildene og teksten til samtaler med barna om barnehagehverdagen.

Medvirkning og dokumentasjon :

Observasjon og dokumentasjon er forutsetninger for både planlegging og vurdering.

Dokumentasjonene skal ha en materialitet, de skal kunne leses, holdes, gjemmes, bli tatt på og bli sett på. Det er dokumentasjonen av prosessene vi er i som skal være hovedfokus, ikke personene.

Literacy.

I barnehagen legger vi til rette for at barna utvikler **literacy**, som handler om å forstå, bruke og skape mening gjennom språk, tekst, bilder, symboler og ulike uttrykksformer. Literacy utvikles gjennom lek, samtaler, høytlesning, sang, rim og regler, fortelling, tegning og utforsking av bokstaver og skriftspråk.

Vi skal skape et språkrikt og inkluderende miljø der barna får være aktive deltakere og oppleve glede og nysgjerrighet knyttet til språk, bøker og kommunikasjon. Personalet støtter barnas språkutvikling ved å være gode språkmodeller, følge barnas initiativ og legge til rette for meningsfulle samtaler og felles opplevelser.

I praksis betyr dette blant annet at vi:

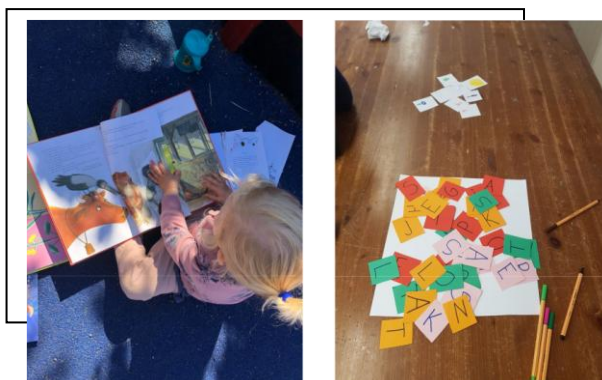
- leser og utforsker bøker sammen med barna
- bruker rim, regler, sang og språkleker
- inviterer barna til samtale, undring og fortelling
- synliggjør bokstaver, symboler og skriftspråk i lek og hverdagsaktiviteter
- støtter barnas interesse for tegning, lekeskriving og begynnende skriftspråk
- verdsetter og synliggjør barnas ulike språk og språklige erfaringer

ASK (ALTERNATIV OG SUPPLERENDE KOMMUNIKASJON).

Vi har i de siste årene arbeidet med å implementere ASK (alternativ og supplerende kommunikasjon) med barna og personalet i barnehagen.

Det å jobbe aktivt med bildesymboler ser vi er språkstimulerende for alle barn. Det å aktivt ta det i bruk i hverdagen har vist seg å være veldig god støtte for barn som strever med å uttrykke seg verbalt. Det er også en måte barn raskt kan kommunisere med oss før de har ordene i sin tale. Barn utvikler seg forskjellig og slik er det med barnas språkferdigheter også. Alle barn trenger et språk for å utvikle seg. Det å kunne kommunisere på andre måter en talespråket er viktig. Noen barn har mange ord tidlig, mens andre kan bruke lang tid før de mestrer å uttrykke seg med ord. Da vil det være supplerende å ha symboler som støtte, så barna kan uttrykke seg og bli forstått. I barnehagen har leken en sentral plass og alle skal ha mulighet til å delta. Språklige ferdigheter kan være avgjørende for deltagelse i leken. I leken snakker barna for å forklare, forhandle om roller og handlinger. Miljøet barna oppholder seg i må være språkstimulerende og oppfordre til samspill. Det blir personalet oppgave å tilrettelegge for deltagelse i lek og skape gode lekemiljøer for alle. Vi bruker symbolene (ASK) som støttetavler rundt om i barnehagen og flere i personalet bruker egne knipper. Tavlene inneholder hverdags symboler, forskjellige temaer og følelser. Barn som trenger ekstra støtte rundt språk, får sin egne knippe med innhold som passer barnets behov og interesse. Det handler i stor grad om å skape et rikt språkmiljø som kan stimulere og bidra til språkutvikling.

Det siste året har personalet deltatt i tegn-til-tale kurs og arbeidet i grupper innad for å aktivt lære seg tegn i kommunikasjon med barn. Tegn-til-tale er en kommunikasjonsmetode der en bruker tegn med hendene, sammen med talen. Vi har fått veiledning av fysioterapeut og ergoterapeut, som vi samarbeider med. Personalet har lært mange tegn og kan sette sammen små setninger. Vi har lært oss sanger, som vi bruker sammen med barna. Dette er noe vi ser barna syns er gøy, lærerikt og inkluderende for alle. Vi håper også at dette er noe de kan ta med seg videre i livet med møte med andre mennesker

SKOLESTARTERE.

I følge rammeplanen skal alle barnehager ha en egen plan for overgangen mellom barnehage og skole. «Sandefjord kommune har opparbeidet en egen overgangsrutine mellom barnehage og skole. Her er det fokus på et godt samarbeid og informasjon mellom barnehage, foresatte og skole i forbindelse med overgangen. På våren fyller pedagogisk leder ut et overgangsskjema med informasjon om skolestarteren. Skjemaet skal gjennomgås med foresatte etter utfylling. Foresatte kan samtykke til at hele eller deler av skjemaet oversendes» Tilbudet til skolestarterne skal blant annet ha fokus på selvhjelpsferdigheter, sosiale ferdigheter og faglige ferdigheter.

Det å være i skolestartergruppa i barnehagen skal være litt spesielt. Barna holder på med litt egne aktiviteter og får reise på utflukter som ikke de andre barna er med på. En viktig del av arbeidet i denne gruppa er nettopp det å forberede seg på overgangen til skolen. Vi jobber for at overgangen barnehage-skole skal bli en positiv opplevelse for hvert enkelt barn. Vi legger vekt på å utvikle både ferdigheter og kunnskaper som er nyttige å ha for barna når de begynner på skolen. En dag i uka har de eldste skolestartergruppe, hvor de jobber med skoleforberedende aktiviteter. I skolestartergruppa, og ellers i det daglige, jobber vi med følgende områder:

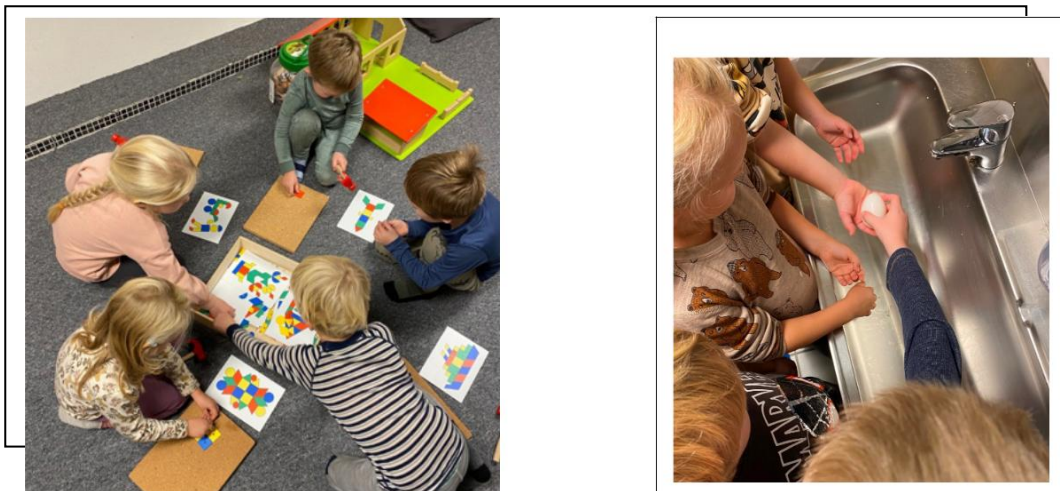
- **Selvstendighet:** Barna vil gradvis få mer ansvar mot et mål om økt selvstendighet. Vi øver på det å kle på seg selv etter vær og vind, klare seg selv på do, holde orden på tingene sine og ta imot og huske enkle beskjeder.
- **Konsentrasjon:** Vi øver på å holde konsentrasjonen over litt lengre perioder om gangen. Dette gjør vi blant annet i samlingsstunder, rundt matbordet og det å holde på med en aktivitet over tid. Konsentrasjon handler også blant annet om å kunne ta imot det andre formidler og vente på tur.
- **Selvhevdelse:** Vi har fokus på å kunne presentere seg, fortelle litt om seg selv og ta ordet i en forsamling. Dette jobber vi med blant annet med å holde samling for andre eller å synge/opptre for de andre barna. Barna får også stadig flere ansvarsoppgaver som blant annet å hjelpe de yngre i barnehagen og ellers små oppgaver i hverdagen.
- **Språklig bevissthet:** Vi ønsker at barna skal oppleve gleden ved å bruke språket gjennom og lese, skrive, diktere tekst, skrive navnet sitt, rim og regler. Dette gjør vi i skolegruppa, i samlinger, under sangaktiviteter, spontant og i planlagte aktiviteter.
- **Trafikk:** Vi vil gjøre barna kjent med enkle trafikkregler og ulike trafikkskilt. Vi fokuserer på dette når vi er på turer i nærmiljøet og tar i bruk noe av materialet til Trygg trafikk.

- Samarbeid og problemløsningsstrategier. Det er av stor betydning for senere effektivitet og fleksibilitet i møte med problemer at barn tidlig får erfaringer med problemløsning. Gjennom å løse problemer får barn mulighet til å utvikle både glede, selvsikkerhet og et mangfold av strategier, noe som er nødvendig for positivt møte med all matematikk i livet (matematikksenteret.no). Gjennom samarbeid og utfordringer kan barna reflektere, teste og prøve igjen. Sammen kan vi finne løsninger på et problem. Evnen til problemløsning i samarbeid med andre er gode ferdigheter å ta med seg videre i skolen.

I skolestartergruppa skal barna få kjenne på det å glede seg til å begynne på skolen, og bli kjent med skolens forventning av dem.

Skolebesøk: I løpet av året, besøker vi skolene barna skal begynne på. Barna får vist frem sin skole til de andre barna på skolestartergruppa.

På våren setter vi opp samtaler mellom foreldre til skolestartere og pedagogisk leder for skolestartergruppa. På denne samtalen fyller vi sammen ut et skjema med “informasjon om skolestarteren” som vi oversender til skolen.

SATSNINGSSOMRÅDER.

Vi har et spesielt fokus på natur&uteliv og musikk. Hos oss skal alle barn få være med på minimum en musikkaktivitet/musikksamling og en turdag hver uke. Under er det utdypet litt om hva vi vektlegger i arbeidet med disse områdene i barnehagen.

NATUR OG UTELIV

I Rammeplanen (2017) står det at Utelek og uteaktiviteter er en viktig del av barnekulturen som må tas vare på, uavhengig av geografiske og klimatiske forhold. Barna bør få impulser og inspirasjon til leken gjennom opplevelser i nærmiljøet.

Vi har et flott nærområde med mange muligheter for ulike aktiviteter. Et nærområde som vi kan bruke for å gi barna et variert og allsidig pedagogisk tilbud i blant annet fagområdene i Rammeplanen. Av turområder rett ved barnehagen, som vi ofte bruker, kan vi blant annet nevne : *Breidablikk aktivitetspark, Hjertås, Midtåsen, Mokollen, Breidablikkskogen, Sverstad gård, Trudvang, byen og Biblioteket.*

Bevegelse er den primære kilde for å lære begreper som retning, rom, tid, antall, rekkefølge, form, størrelser, kraft og energi . En lærer ved å gjøre, ikke bare se og høre. Dette er persepsjon, det vil si omgjøring av sanseinntrykk. Med det viser vi at uteområdet er utmerket for læring av blant annet fagområdet antall, rom og form. Her får barna egne opplevelser og erfaringer av disse begrepene. Vi kan for eksempel lete etter tall eller former når vi er på tur. Vi sier tallene sammen med barna, og bruker begreper som sirkler, kvadrater og lignende. På denne måten blir lek til Kommunikasjon, språk og tekst, som er et annet fagområde vi jobber med i barnehagen. Ute er det rom for mange samtaler barna i mellom, og mellom barn og voksen. Vi prater og ler, leker rollelek, regellek og ball-lek, løpe, eller jage- fange leker, klappeleker og herjeleker som er kaospregede. Dette er ulike leker som egner seg svært godt ute og der kommunikasjon både verbalt og nonverbalt er sentralt.

Vi ”leser” og visualiserer det som står på skilt, på butikker, kumlokk, reklame og tog/busser som passerer oss. Vi har også med oss skrivesaker ut, og skriver ned historier som barna forteller om det de opplever. Dette er tekstskaping. Denne teksten som blir til ved at barna sier noen setninger hver, kan jobbes videre med andre dager, eller leses om og om igjen til begeistring fra barna som selv har laget den. Barna spør. Vi undrer oss sammen med barna og leter etter svar sammen. I senere rollelek brukes begreper og ord som er lært ved at det er selvopplevd (erfaringslæring).

Barn er skapt til bevegelse og bevegelse er en viktig del av barnas liv. Læring og utvikling for 1-6 åringer blir særlig synlig gjennom kontinuerlige forbedringer i å mestre kroppen og å beherske nye ferdigheter. Barn erfarer og dannes gjennom kroppslige erfaringer (Sandseter m.fl 2018)

Fagområdet kropp, bevegelse og helse blir ivarettatt mens barn bare har det gøy og utfolder seg ute i natur – og mer urbant miljø. Når vi vet at barn i stadig større grad sitter inne og ser tv, film, data

og lignende, mener vi det er så viktig å gi dem gode opplevelser ved å være i bevegelse ute. Med ”ute”, tenker vi først og fremst på naturområder hvor kroppen får bevege seg fritt, men også mer urbane områder som gir ulik bevegelsesopplevelse, sansing og erfaringer. Bevegelse er igjen helsefremmende. Sansene stimuleres ved at barna bruker kropp og sanser i samspill. Balanse og muskler styrkes og helse fremmes. Ikke minst er det morsomt.

Barna får beveget seg fritt ute, og det er viktig med et uterom der barna møter utfordringer som de kan mestre. Mestringsfølelsen er viktig for selvilliten fordi man føler at man klarer noe. Barnet har en innebygget drivkraft til å søke utfordringer gjennom bevegelse. Ved å gi barn mestringsfølelse og god motorisk utvikling, styrkes også selvfølelsen til barnet og dermed også selvbildet. Det ligger omsorg i det å gi barnet et uterom med mange muligheter for aktiviteter. Barn som er aktive får bevegelseserfaring, og får styrket sin fysiske kompetanse. Dette vil igjen være med på å gi trivsel, trygghet og lyst til å prøve noe nytt.

Barnehagen skal legge grunnlag for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet. Barna skal gjøre erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen. I barnehagen benytter vi nærområdet og naturen rundt mye. Vi lærer barna å rydde opp etter seg selv, ta med søppel hjem og ta vare på det som lever i naturen. Vi jobber også med kildesortering og lærer barna om hvor viktig det er at vi er miljøbevisste og tar gode valg. Det er sammenheng mellom fysisk kompetanse og evnen til læring. Barnehagen skal sørge for at alle barn får utfordringer og stimulering som er tilpasset deres forutsetninger, interesser og behov. Bidra til best mulig forutsetninger for læring og utvikling (Sandseter m.fl)

I Rammeplanen står det at: Bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag, får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.

Realfag: Forskningen hevder at barn har en naturlig interesse for realfag og evne til å lære realfag allerede i barnehagealder. Realfag i barnehagen handler ikke om pugging av tall og regnestykker. Det handler om lek og utforskning, og om å møte barns nysgjerrighet og lærelyst. For oss er realfag i barnehagen tall, frosker og fugler, gasser og væsker, kropp, mat, himmel og jord, natur, former, farger, iPad og bokstaver, bål og båt, leppestift, leker og mye mer. Realfag er rett og slett over alt. Det er overraskende, og det er gøy. Realfag gir oss mulighet til å boltre oss i aktiviteter og temaer som er spennende og lærerike, for både barn og voksne. Allerede i

barnehagealder er barna vitebegjærlige, nysgjerrige og utforsker omgivelsene. Barn liker å bygge og å lage mønstre. De sammenligner, måler og veier. De teller,

sorterer og systematiserer. De utforsker rom og bevegelser. De eksperimenterer og forsker. Barnehagens ansatte skal oppmuntre barna til egen utforsking, og være opptatt av barnehagen som arena for gode

erfaringer og opplevelser knyttet til realfag. Barnehagens ansatte skal ikke alltid gi de «rette» svarene, men la barna undre seg over og legge til rette for at man kan finne ut av ting sammen. For hva handler realfag egentlig om? Jo, lek og undring, fantasi og kreativitet!

MUSIKK.

Musikk er et konkret og lystbetont område å jobbe med sammen med barn i alle aldre. De minste følger med og har stor glede av lyd, bevegelse, tekst og rytme. Det å lytte til musikk gir barnet en bedre lytteevne og vil dermed gi et bedre språkgrunnlag. Et bedre språk gir bedre evne til kommunikasjon noe som styrker barnets selvtillit og mestringsfølelse.

Vi har erfaring med at musikk og bevegelse gir barna ” stjerner i øynene”(Ninni Sandvik). Dette er en bekreftelse for oss om at musikk er lystbetont både for små og store.

Små barn griper fatt i livet, og gir uttrykk for egne følelser gjennom og med kroppen.

Vi har samlinger der vi bruker sang, musikk, dans, rytme, regler og bevegelser. Vi har musikkksamlinger i gruppene våre, smågrupper og også i fellessamlinger med hele barnegruppa.

Musikken brukes med de minste i alle slags situasjoner gjennom dagen. Vi bruker sang når vi steller barnet, i lek og når vi leser. Ser vi en sau i boka blir det naturlig å synge <bæ,bæ lille lam>. Vi setter på musikk og danser og synger sammen. Vi kjenner på den gode stemningen musikk utløser i barnegruppa og også hos oss voksne.

Vi har fokus på å bruke ulike typer musikkssjangere slik at barna blir kjent med alt fra Grieg til rock. Barnehagens ansatte har gått ukulelekurs ☺ Ukulelen blir brukt i samlinger og gjennom dagen ellers som et godt virkemiddel i vårt musikkarbeid. Vi har et supert rom i kjelleren med

scene, teaterteppe, lys og mikrofon som passer godt til dette formålet. Vi tar i bruk kjente tekster, eventyr og fortellinger som vi formidler gjennom, dramatisering, sang og musikk.

PLANLEGGING, EVALUERING, PROGRESJON OG KVALITETSSIKRING.

Planlegging er å begrunne og konkretisere mål og metoder for det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Vi planlegger for å kvalitetssikre innholdet i barnehagen i forhold til fagområdene, lover og rammer. Planlegging er med på å sikre en felles forståelse av det pedagogiske arbeidet.

I planleggingen blir både barn, ansatte og foreldre inkludert. Barna medvirker gjennom barnemøter, tilfeldige innspill fra enkeltbarn og ved at vi observerer hva de holder på med, hva de kan og hva de er interessert i. Foreldre medvirker gjennom tilbakemeldinger i hverdagen, på foreldresamtaler og foreldremøter, gjennom SU og skriftlig tilbakemelding på brukerundersøkelse.

Personalet medvirker og planlegger ut fra ønsker både fra barn, foreldre, seg selv og gruppa som helhet.

Vi planlegger, vurderer og dokumenterer arbeidet vårt og sørger for progresjon ved å:

- arbeide i tråd med Rammeplanen for barnehagen, innhold og oppgaver, lover, retningslinjer og kommunale føringer.
- ha en oppdatert årsplanen som utgangspunkt for planlegging av periode/ukeplaner.
- utarbeide egne planer for bl.a. førskolegruppa og barn med spesielle behov.
- drøfte mål, innhold, tiltak og arbeidsmetoder.
- Planlegging, evaluering og vurdering skjer jevnlig på pedagogmøter, faglige samtaler i det daglige, avdelingsmøter, personalmøter, planleggingsdager og i samarbeidsmøter med andre instanser

PROGRESJON.

I rammeplan for barnehage står det at «*Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. Barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø. Barn skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter*»

Personalet skal

- oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av
- planlegge og tilrettelegge for progresjon i barnehagens innhold for alle barn
- bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter
- legge til rette for fordypning, gjenkjennelse og gjentakelse i barnehagens innhold og arbeidsmåter
- introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye opplevelser og erfaringer
- sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materialer, bøker, leker, verktøy og utstyr og gjøre disse tilgjengelig for barna.

Dette jobber vi aktivt med i barnehagen. Blant annet har. Vi utarbeidet en progresjonsplan innenfor de ulike fagområdene i de ulike aldersgruppene. Vi er tett på barna og jobber aktivt for å utvikle et levende og kreativt leke og læringsmiljø som ivaretar alle.

KOMPETANSEHEVING.

Kompetanseheving er en del av kvalitetsarbeidet i barnehagen. Personalet kommer med tilbakemeldinger på hva de føler de trenger mer kompetanse på og vi bestreber oss på å imøtekomme personalets ønsker. Både assistenter og pedagoger får kompetanseheving gjennom kurs og videreutdanning. Vi tror ansatte som får mulighet til å lære nye ting blir mer fornøyde, får mer kompetanse og dermed også gjør en bedre jobb. Vi har ekstra fokus på kompetanseheving innenfor satsningsområdene våre– musikk og uteliv. Dette året vil vi også ha fokus på Literacy. Gjennom dette året vil de ansatte få kompetanseheving innenfor dette området gjennom intern

kompetanseheving og deltakelse på digital opplæring blant annet via Statped og udir. Vi vil også fortsette å jobbe med enkle tegn og ASK som en støtte til det verbale språket.

KILDER.

Aasgaard, A.(2013) *Se meg. Pedagogisk arbeid i barnehagen*. Drammen : Elektronisk undervisningsforlag AS.

Bae, B. m.fl (2006) Temahefte om barns medvirkning. Oslo: Kunnskapsdepartementet

Bakke (2018) *Natur, miljø og teknologi i barnehagen*. Universitetsforlaget. Oslo.

Bergan og Bjørndal (2019) *Bærekraft i praksis i barnehagen*. Universitetsforlaget. Oslo.

Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad (2013). *Se barnet innenfra. Hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen*. Oslo: Kommuneforlaget.

Barnehageloven (2005) med forskrifter. [Oslo]: Pedlex norsk skoleinformasjon.

Johannessen og Sandvik (2009) *Små barns delaktighet och inflytande: - några perspektiv*. Liber Forlag.

Kolle, T m.fl (2010). *Pedagogisk dokumentasjon. Inspirasjoner til bevegelige praksiser*. Oslo: Faktabokforlaget.

<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Sandseter m.fl (2018) *Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. Gyldendal Akademisk.

Solstad (2016) *Samtaler om bildebøker i barnehagen*. Universitetsforlaget. Oslo.

St.meld.nr 6 (2019-2020) «Tett på- tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og sfo» Kunnskapsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20192020/id2677025/>

St.meld. nr. 41. (2008-2009) «Kvalitet i barnehagen». Kunnskapsdepartementet.

<http://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Referater/Stortinget/2009-2010>

